

Sensitiviti Kepelbagaian Budaya dalam Kalangan Guru Pelbagai Etnik di Sekolah Menengah Kebangsaan di Malaysia (Multicultural Sensitivity among Multiethnic Teachers at National Secondary School in Malaysia)

YASMIN AHMAD* & NAJEEMAH MOHD YUSOF

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan guru pelbagai etnik di sekolah menengah kebangsaan di Malaysia. Sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan guru dikenal pasti berdasarkan etnik, jantina, tahap pendidikan, bidang pengajaran, pengalaman mengajar, pengalaman mengajar murid pelbagai etnik dan budaya serta kursus atau latihan kepelbagaian budaya yang pernah dihadiri oleh guru. Kaedah pengumpulan data yang digunakan dalam kajian ini ialah kaedah kuantitatif. Seramai 514 orang guru di negeri Kedah, Pulau Pinang dan Perak terlibat dalam menjawab soal selidik kajian ini. Data kuantitatif dianalisis dengan menggunakan perisian IBM SPSS Statistics 22. Analisis statistik deskriptif digunakan bagi memperoleh tahap sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan guru pelbagai etnik yang terlibat dalam kajian ini berdasarkan min bagi setiap ciri yang dikaji, iaitu etnik, jantina, tahap pendidikan, bidang pengajaran, pengalaman mengajar, pengalaman mengajar murid pelbagai etnik dan budaya serta kursus atau latihan kepelbagaian budaya yang pernah dihadiri oleh guru. Hasil kajian ini menunjukkan bahawa dapatan yang pelbagai bagi sensitiviti kepelbagaian budaya berdasarkan etnik, jantina, tahap pendidikan, bidang pengajaran, pengalaman mengajar, pengalaman mengajar murid pelbagai etnik dan budaya serta kursus atau latihan kepelbagaian budaya yang pernah dihadiri oleh guru yang terlibat dalam kajian ini. Kajian ini adalah selaras dengan hasrat Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) dalam Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (2013-2025) yang bertujuan untuk menghasilkan guru yang sensitif terhadap latar belakang murid yang berbeza dan menangani perhubungan kaum dengan kaedah yang positif dan proaktif. Dapatan kajian ini memberi implikasi terhadap ilmu pendidikan dan juga amalan profesional khususnya kepada guru, pentadbir sekolah, KPM, Institusi Pengajian Tinggi (IPT) yang menawarkan kursus perguruan dan Institut Pendidikan Guru (IPG) bagi memainkan peranan dan memikul tanggungjawab tentang keperluan menyediakan bakal guru dan guru supaya mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang tinggi selaras dengan realiti kepelbagaian murid di sekolah pada masa kini.

Kata Kunci: Sensitiviti budaya; interaksi antara budaya; kepelbagaian budaya; persekitaran sekolah pelbagai etnik.

ABSTRACT

This study aims to identify the multicultural sensitivity among multi-ethnic teachers in National Secondary Schools in Malaysia. Multicultural sensitivity among teachers was identified by ethnicity, gender, level of education, teaching field, teaching experience, the experience of teaching students from various ethnic and cultural background, and cultural courses or cultural training attended by teachers. Data collection method used in this study is quantitative method. A total of 514 teachers in the state of Kedah, Penang and Perak involved in answering the questionnaire. Quantitative data were analysed using IBM SPSS Statistics 22 software. Descriptive analysis was used in this study to indicate the level of multicultural sensitivity among multi-ethnic teachers involved in this study based on mean for each characteristics namely ethnicity, gender, level of education, teaching field, teaching experience, the experience of teaching students from various ethnic and cultural background, and cultural courses or cultural training attended by teachers. The result of this study shows various findings of the multicultural sensitivity based on ethnicity, gender, level of education, teaching experience, the experience of teaching students from various ethnic and cultural background, and cultural courses or cultural training attended by teacher. This study are in line with the Malaysia Education Blueprint (2013-2025) which aims to produce teachers who are sensitive to the different backgrounds of the students and dealing with ethnic relations in a positive and proactive ways. The findings of this study have implications for educational and professional practice, especially to teachers it self, school administrators, Ministry of Education, Higher Education Institutions offering educational courses and Teacher Training Institute in playing role and take responsibility about the need to prepare pre-service teachers and in-service teachers to have a high level of multicultural sensitivity which is in line with the reality of the diversity of students in the school nowadays.

Keywords: Cultural Sensitivity; intercultural interaction; multicultural; multiethnic school environment

PENGENALAN

Dengan perubahan landskap dalam persekitaran pendidikan, guru berhadapan dengan peningkatan kompleksiti dalam pengajaran bagi menyediakan murid dalam dunia globalisasi pada masa kini (He 2013). Agenda penting pembangunan negara Malaysia adalah untuk menggalak dan mengekalkan integrasi antara etnik dan institusi pendidikan memainkan peranan yang penting dalam usaha ini (Ezhar & Madiha 2015). Kefahaman mengenai budaya etnik lain adalah sangat penting dan kefahaman ini boleh membantu untuk mengekalkan kestabilan dalam masyarakat (Abd Rahim 2010).

Dalam konteks ini, satu cara yang terbaik untuk mencapai kefahaman dan saling hormat-menghormati adalah melalui pendidikan (Abd Rahim et al. 2010). Namun, isu perkauman yang mengancam perpaduan dan keharmonian negara masih berlaku (Rohaty., Salasiah & Elis 2011). Sikap perkauman merupakan cabaran utama untuk membentuk hubungan etnik yang harmoni di negara ini (Abdul Halim 2009). Sikap perkauman juga wujud dalam bidang pendidikan, terutamanya dalam kalangan guru yang menunjukkan sifat perkauman terhadap murid berlainan etnik yang pernah dilaporkan oleh akhbar tempatan. Realiti abad ke-21 memerlukan sekolah memberi respon secara efektif dan sepatutnya kepada kumpulan yang pelbagai etnik dan budaya di sekolah dan keseluruhan komuniti sekolah serta menyediakan murid bagi mewujudkan interaksi yang positif dengan individu yang berbeza budaya (Banks 2008).

SENSITIVITI KEPELBAGAIAN BUDAYA

Perintis yang penting kepada kompetensi budaya ialah sensitiviti antara budaya (Perry & Southwell 2011; Hammer et al. 2003). Respon yang afektif oleh seseorang individu terhadap perbezaan antara budaya dikenali sebagai sensitiviti antara budaya (Strafton 2003). Menurut Bhawuk dan Brislin (1992), menyatakan bahawa untuk menjadi efektif dalam budaya lain, individu harus berminat terhadap sesuatu budaya tersebut, menjadi cukup sensitif untuk mengenal pasti perbezaan budaya yang wujud, dan sanggup mengubah tingkah laku sebagai indikasi penghormatan kepada individu lain daripada budaya yang berbeza. Gur (2010) menyatakan bahawa guru yang efektif adalah seorang yang sedar, sensitif terhadap realiti pelbagai latar belakang murid dan keperluan di dalam kelas. Sensitiviti antara budaya telah dikonseptualisasi dalam dua bentuk, iaitu: (1) sebagai aspek afektif dalam kompetensi komunikasi antara budaya (Chen & Starosta 2000), (2) perkembangan sebagaimana pengalaman yang subjektif terhadap budaya yang berbeza (Bennett 1993).

Sensitiviti antara budaya dikonseptualisasi sebagai elemen penting terhadap kompetensi budaya (Hammer et al. 2003), di mana peningkatan sensitiviti antara budaya membawa kepada peningkatan kompetensi budaya

(Perry & Southwell 2011). Sensitiviti antara budaya merujuk kepada keupayaan untuk mendiskriminasi dan melalui pengalaman yang relevan terhadap perbezaan budaya (Hammer et al. 2003). Sensitiviti antara budaya ditakrifkan sebagai seseorang yang mempunyai keinginan yang aktif untuk memotivasi diri mereka untuk memahami, menghargai dan menerima perbezaan budaya (Chen & Starosta 1998). Individu yang mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang tinggi cenderung untuk mempunyai komunikasi antara budaya yang baik (Matkin & Barbuto 2012). Chen dan Starosta (2000), membahaskan tentang sensitiviti antara budaya perlu untuk dibataskan kepada aspek afektif kompetensi antara budaya untuk menunjukkan perbezaan daripada kesedaran antara budaya, aspek kognitif dan kecekapan antara budaya dan aspek tingkah laku berkenaan kompetensi budaya.

Inventori Sensitiviti antara Budaya *Intercultural Sensitivity Inventory* (ISS) diperkenal oleh Chen dan Starosta (2000) bagi mengukur sensitiviti antara budaya menggunakan lima faktor, iaitu: (1) penglibatan berinteraksi, (2) hormat terhadap perbezaan budaya, (3) keyakinan berinteraksi, (4) keseronokan berinteraksi, (5) keperihatinan berinteraksi.

Sensitiviti antara budaya juga ditakrifkan sebagai pengalaman terhadap perbezaan budaya dan pengalaman tersebut bergantung kepada cara seseorang individu membentuk perbezaan tersebut (Bennett 1993). Takrifan ini adalah berasaskan kepada *Development Model of Intercultural Sensitivity* (DMIS) yang dibina oleh Bennett (1993). DMIS menjelaskan bagaimana seseorang memahami atau melihat perbezaan budaya (Perry & Southwell 2011). Sensitiviti antara budaya juga merujuk kepada keupayaan untuk melihat perbezaan dan membina pengalaman yang relevan terhadap perbezaan antara budaya (Hammer et al. 2003). Menurut Hammer et al. (2003), sensitiviti terhadap kepelbagaian budaya yang tinggi adalah berkaitan dengan potensi yang tinggi untuk penerapan kompetensi budaya. Bennett (2004) telah membina DMIS dengan membahagikan sensitiviti antara budaya kepada enam tahap, iaitu penafian, pertahanan dan pengurangan yang tergolong dalam peringkat etnosentrisme, manakala penerimaan, penyesuaian dan pengintegrasian adalah tergolong dalam peringkat etnorelativisme. Etnosentrisme merujuk kepada padangan atau sikap yang percaya bahawa budaya etnik sendiri lebih unggul daripada budaya etnik lain (Hammer et al. 2003). Etnorelativisme pula merujuk kepada padangan atau sikap yang percaya bahawa budaya etnik sendiri tidak semestinya unggul atau mutlak, tetapi berbeza antara individu atau budaya (Hammer et al. 2003).

Berdasarkan kepada DMIS, individu yang sensitif terhadap perbezaan budaya mempunyai orientasi ethnorelatif, sementara individu yang kurang sensitif adalah ethnosentrik (Perry & Southwell 2011). Model Bennett merangkumi 6 peringkat pergerakan daripada penafian kepada penerimaan terhadap perbezaan budaya.

Peringkat dalam model ini adalah progresif dan linear di mana setiap peringkat bergerak kepada tahap yang lebih mendalam berkenaan sensitiviti budaya. DMIS adalah berasaskan kepada kepercayaan bahawa pengalaman seseorang atau kefahaman terhadap perbezaan budaya menjadi lebih kompleks seterusnya potensi seseorang terhadap kompetensi budaya adalah meningkat (Hammer et al. 2003).

Berdasarkan tinjauan literatur yang dijalankan, program pendidikan guru kurang memberi cabaran terhadap perspektif peribadi bakal guru dengan pengalaman persekitaran yang berbeza berbanding latar belakang mereka (Tarc 2013). Pendedahan kepada kepelbagaian budaya amat terhad jika program pendidikan guru mengurung pengalaman dalam sempadan institusi dan konteks budaya bakal guru. Kajian-kajian lepas menunjukkan dengan jelas kepentingan pendedahan kepada persekitaran yang pelbagai budaya dalam program pendidikan guru (Rodriguez 2011; Trilokekar & Kukar 2011). Berdasarkan kepada kepentingan pendedahan kepada persekitaran yang pelbagai budaya, maka kajian yang dijalankan ini hanya melibatkan sekolah yang terdiri daripada murid pelbagai etnik yang menyediakan pendedahan kepada persekitaran yang kaya dengan kepelbagaian etnik dan budaya kepada guru yang sedang berkhimat.

Kajian mengenai sensitiviti kepelbagaian budaya ini telah banyak dijalankan di luar negara yang melibatkan bidang pendidikan, penjagaan kesihatan, kesihatan mental, perniagaan dan kerja sosial. Namun, kajian sensitiviti kepelbagaian budaya dalam bidang pendidikan di Malaysia kurang dijadikan fokus utama kajian oleh para pengkaji. Oleh demikian, kajian ini memfokuskan kepada sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan guru pelbagai etnik di sekolah menengah kebangsaan di Malaysia. Melalui kajian ini, kita dapat mengetahui sama ada guru di Malaysia mempunyai sensitiviti kepelbagaian yang diperlukan ataupun tidak.

TUJUAN KAJIAN

Kajian sensitiviti kepelbagaian budaya ini dijalankan bagi mengenal pasti tahap sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan guru pelbagai etnik di persekitaran sekolah pelbagai etnik di Malaysia. Sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan guru dikenal pasti berdasarkan etnik, jantina, tahap pendidikan, bidang pengajaran, pengalaman mengajar, pengalaman mengajar murid yang pelbagai etnik dan budaya serta kursus atau latihan kepelbagaian budaya yang pernah dihadiri oleh guru.

METODOLOGI

Kaedah kuantitatif digunakan oleh pengkaji kerana kajian ini melibatkan bilangan sampel yang ramai. Kaedah ini sesuai digunakan kerana kebolehppercayaan yang tinggi

sedangkan kosnya rendah (Gay et al. 2009). Menurut Gay et al. (2009), pengumpulan data melalui soal selidik mengambil masa yang singkat, dan membolehkan proses pengumpulan data yang melibatkan jumlah sampel yang besar.

Berdasarkan kaedah kuantitatif yang digunakan, soal selidik untuk guru dihantar kepada pihak sekolah, iaitu di sekolah menengah kebangsaan yang terdiri daripada murid pelbagai etnik yang terlibat dalam kajian ini untuk diedarkan kepada guru. Pengkaji meminta pengetua sekolah untuk memilih seorang guru yang dapat dipertanggungjawab untuk mengedarkan soal selidik dan mengutip semula soal selidik daripada guru-guru di setiap sekolah yang terlibat dalam kajian ini. Semua guru di sekolah yang terlibat dalam kajian ini dikehendaki menjawab soal selidik sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan guru. Pengkaji memberi masa selama dua minggu dan mengumpul semula semua soal selidik yang telah diedarkan sebelum ini. Dalam tempoh dua minggu tersebut, pengkaji menghubungi pihak sekolah untuk memastikan soal selidik telah diedarkan kepada guru dan dikumpul semula.

Soal selidik ini tidak ditadbir sendiri oleh pengkaji untuk dijawab oleh guru dalam satu tarikh dan masa yang ditetapkan. Berdasarkan perbincangan dengan pengetua di sekolah yang terpilih, mereka menyatakan bahawa tiada kelapangan masa bagi guru-guru di sekolah mereka akibat kesibukan tugas mengajar dan aktiviti lain seperti kokurikulum dan kelas tambahan.

Kajian ini melibatkan seramai 514 orang guru yang mengajar di sekolah menengah kebangsaan yang terdiri daripada murid pelbagai etnik di negeri Kedah, Pulau Pinang dan Perak terlibat dalam menjawab soal selidik kajian ini. Penentuan bilangan sekolah yang terlibat dalam penyelidikan ini adalah berdasarkan kepada persekitaran sekolah yang terdiri daripada murid pelbagai etnik. Sekolah menengah kebangsaan yang dipilih dalam kajian ini adalah berdasarkan kepada data murid berdasarkan etnik, iaitu etnik Melayu, Cina dan India yang melambangkan populasi penduduk Malaysia yang diberikan oleh Jabatan Pendidikan Negeri Kedah, Jabatan Pendidikan Negeri Pulau Pinang dan Jabatan Pendidikan Negeri Perak berdasarkan data bilangan murid mengikut etnik pada tahun 2013.

Untuk menjalankan kajian ini, kaedah pensampelan kluster diaplikasi bagi menentukan bilangan sampel yang terlibat dalam kajian ini. Pengkaji mengaplikasi teknik pensampelan kluster dengan mengelompokkan sekolah yang terlibat kepada tiga negeri, iaitu Kedah, Pulau Pinang dan Perak. Hanya sekolah yang terdiri daripada murid yang pelbagai etnik sahaja terlibat dalam penyelidikan ini. Kajian ini tidak melibatkan guru-guru yang berkhidmat di negeri Perlis kerana bilangan guru India yang terlalu sedikit di negeri tersebut serta komposisi murid sekolah yang kurang menunjukkan kepelbagaian berdasarkan data bilangan guru dan murid berdasarkan etnik yang diberikan oleh Jabatan Pendidikan Negeri Perlis pada tahun 2013.

Bagi menentukan bilangan sampel guru yang terlibat dalam kajian ini, pengkaji mengaplikasikan teknik pensampelan bertujuan dengan membahagikan populasi guru yang mengajar di sekolah menengah kebangsaan yang terdiri daripada murid pelbagai etnik, berdasarkan etnik iaitu Melayu, Cina dan India. Kaedah pensampelan bertujuan digunakan kerana dipercayai dapat mewakili objektif sesuatu penyelidikan berkaitan sesuatu fenomena yang dikaji (Benard 2000). Kaedah pensampelan bertujuan digunakan dalam memilih sampel kajian ini supaya dapat memberi maklumat dalam kajian yang dijalankan (Merriem 1998). Sebab utama pengkaji menggunakan teknik pensampelan bertujuan adalah supaya sampel yang dipilih dapat memberi maklumat berkenaan fenomena yang dikaji (Benard 2000), iaitu berkenaan dengan sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan guru pelbagai etnik di persekitaran sekolah pelbagai etnik, iaitu di sekolah menengah kebangsaan di negeri Kedah, Pulau Pinang dan Perak.

INSTRUMEN KAJIAN

Pengkaji mengadaptasi soal selidik oleh Chen dan Starosta (2000), iaitu *Intercultural Sensitivity Scale* dalam penyediaan soal selidik sensitiviti kepelbagaian budaya. Pengkaji turut mengadaptasi soal selidik *Inventory of Cross-Cultural Sensitivity* oleh Cushner (2006) dalam penyediaan soal selidik sensitiviti kepelbagaian budaya. Soal selidik kajian sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan guru pelbagai etnik mempunyai 17 item dengan empat skala pemeringkatan, iaitu: sangat tidak setuju, tidak setuju, setuju, sangat setuju.

Soal selidik kajian ini telah melalui kesahan kandungan oleh tujuh orang pakar yang arif dalam bidang hubungan etnik dan budaya, pendidikan pelbagai budaya dan penyelidikan. Kajian rintis telah dijalankan ke atas soal selidik ini dalam kalangan guru di enam buah sekolah, iaitu sekolah menengah kebangsaan yang terdiri daripada murid pelbagai etnik, iaitu Melayu, Cina dan India di negeri Kedah. Seramai 150 orang guru terlibat dalam kajian rintis ini. Tujuan kajian rintis adalah untuk mengukur kesahan dan kebolehpercayaan soal selidik yang dikemukakan. Selain itu, langkah ini juga boleh membantu penyelidik peka tentang bentuk soalan yang dikemukakan agar mudah difahami, jelas dan tidak mengelirukan. Daripada soal selidik ini juga dapat diketahui jangka masa yang diambil oleh responden untuk menjawab soal selidik (Sabitha 2005). Model yang dipilih untuk menjalankan analisis kebolehpercayaan bagi soal selidik kajian rintis ini ialah *Cronbach Alpha*. Pemilihan model ini adalah relevan kerana dapat menganalisis koefisien kebolehpercayaan.

Analisis dapatan kajian ini menggunakan *IBM SPSS Statistics 22*. Kebolehpercayaan item untuk mengukur sesuatu konstruk ditunjukkan oleh nilai *Cronbach Alpha* 0 hingga 1.0. Semakin besar nilai pekali sesuatu item, semakin tinggi darjah kebolehpercayaan item berkenaan.

Keputusan ujian pekali kebolehpercayaan terhadap item soal selidik sensitiviti kepelbagaian budaya ialah 0.79. Nilai alpha yang melebihi 0.70 melambangkan soal selidik mempunyai kebolehpercayaan dalaman yang baik (Devellis 2011).

ANALISIS DATA

Data kajian ini dianalisis dengan menggunakan *IBM SPSS Statistics 22*. Statistik deskriptif digunakan untuk mengkaji tahap sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan guru berdasarkan setiap ciri guru yang terlibat iaitu etnik, jantina, tahap pendidikan, bidang pengajaran, pengalaman mengajar, pengalaman mengajar murid pelbagai etnik dan budaya serta kursus atau latihan kepelbagaian budaya yang pernah dihadiri oleh guru. Penentuan tahap sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan guru pelbagai etnik yang terlibat dalam kajian ini adalah berdasarkan kepada min tertinggi bagi setiap kategori guru yang dikaji, iaitu etnik, jantina, tahap pendidikan, bidang pengajaran, pengalaman mengajar, pengalaman mengajar murid pelbagai etnik dan budaya serta kursus atau latihan kepelbagaian budaya yang pernah dihadiri oleh guru.

DAPATAN KAJIAN

Berdasarkan Jadual 1, guru daripada kumpulan etnik India ($M = 2.94$, $SD = .32$) mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang lebih tinggi berbanding dengan guru daripada kumpulan etnik Melayu ($M = 2.91$, $SD = .28$) dan guru daripada kumpulan etnik Cina ($M = 2.83$, $SD = .30$).

JADUAL 1. Sensitiviti kepelbagaian budaya berdasarkan etnik

Latar belakang etnik	Min	Median	Minimum	Maksimum	Sisihan Piawai (SD)
Melayu	2.9127	2.9091	2.27	3.64	.27949
Cina	2.8270	2.8182	1.55	3.64	.29792
India	2.9432	2.9091	2.00	3.73	.31652

Berdasarkan Jadual 2, guru Perempuan ($M = 2.90$, $SD = .30$) mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang lebih tinggi berbanding dengan guru Lelaki ($M = 2.85$, $SD = .27$).

JADUAL 2. Sensitiviti kepelbagaian budaya berdasarkan jantina

Jantina	Min	Median	Minimum	Maksimum	Sisihan Piawai (SD)
Lelaki	2.8487	2.9091	2.09	3.64	.26578
Perempuan	2.9006	2.9091	1.55	3.73	.30309

Berdasarkan Jadual 3, guru yang mempunyai tahap pendidikan tertinggi ialah PhD ($M = 3.09$, $SD = .31$) mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang lebih tinggi berbanding dengan guru yang mempunyai Sijil ($M = 2.94$, $SD = .25$), Sarjana ($M = 2.91$, $SD = .31$), Ijazah ($M = 2.89$, $SD = .30$) dan Diploma ($M = 2.86$, $SD = .24$).

JADUAL 3. Sensitiviti kepelbagaian budaya berdasarkan tahap pendidikan

Tahap pendidikan tertinggi	Min	Median	Minimum	Maksimum	Sisihan Piawai (SD)
PhD	3.0909	3.2727	2.73	3.27	.31492
Sarjana	2.9091	2.9091	2.36	3.64	.30780
Ijazah	2.8858	2.9091	1.55	3.73	.29754
Diploma	2.8615	2.8182	2.45	3.27	.24158
Sijil	2.9394	2.9091	2.64	3.27	.24841

Berdasarkan Jadual 4, guru bidang Sains ($M = 2.894$, $SD = .33$) mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang lebih tinggi berbanding guru bidang Sastera ($M = 2.886$, $SD = .28$).

JADUAL 4. Sensitiviti kepelbagaian budaya berdasarkan bidang pengajaran

Bidang pengajaran	Min	Median	Minimum	Maksimum	Sisihan Piawai (SD)
Sastera	2.8859	2.9091	2.00	3.73	.27871
Sains	2.8937	2.9091	1.55	3.64	.32569

Berdasarkan Jadual 5, guru yang mempunyai pengalaman mengajar kurang daripada 10 tahun ($M = 2.892$, $SD = .33$) mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang lebih tinggi berbanding guru yang mempunyai pengalaman mengajar lebih daripada 10 tahun ($M = 2.886$, $SD = .27$).

JADUAL 5. Sensitiviti kepelbagaian budaya berdasarkan pengalaman mengajar

Pengalaman mengajar	Min	Median	Minimum	Maksimum	Sisihan Piawai (SD)
Kurang daripada 10 tahun	2.8924	2.9091	1.55	3.73	.33063
Lebih daripada 10 tahun	2.8864	2.9091	2.00	3.64	.27418

Berdasarkan Jadual 6, guru yang mempunyai pengalaman mengajar murid pelbagai etnik dan budaya Lebih daripada 10 tahun ($M = 2.89$, $SD = .27$) mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang lebih tinggi berbanding guru yang mempunyai pengalaman mengajar murid pelbagai etnik dan budaya kurang daripada 10 tahun ($M = 2.88$, $SD = .32$).

JADUAL 6. Sensitiviti kepelbagaian budaya berdasarkan pengalaman mengajar murid pelbagai etnik dan budaya

Pengalaman mengajar murid pelbagai etnik	Min	Median	Minimum	Maksimum	Sisihan Piawai (SD)
Kurang daripada 10 tahun	2.8768	2.9091	1.55	3.73	.32393
Lebih daripada 10 tahun	2.8968	2.9091	2.00	3.64	.27410

Berdasarkan Jadual 7, guru yang pernah mengikuti Kursus atau Latihan Kepelbagaian Budaya ($M = 2.91$, $SD = .32$) mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang lebih tinggi berbanding guru yang tidak pernah mengikuti Kursus atau Latihan Kepelbagaian Budaya ($M = 2.88$, $SD = .28$).

JADUAL 7 Sensitiviti kepelbagaian budaya berdasarkan kursus atau latihan kepelbagaian budaya yang pernah dihadiri oleh guru

Pernah mengikuti kursus kepelbagaian budaya	Min	Median	Minimum	Maksimum	Sisihan Piawai (SD)
Ya	2.9139	2.9091	2.00	3.73	.31868
Tidak	2.8780	2.9091	1.55	3.73	.28490

PERBINCANGAN

Dapatan kajian menunjukkan bahawa guru daripada kumpulan etnik India mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang lebih tinggi berbanding dengan guru daripada kumpulan etnik Melayu dan guru daripada kumpulan etnik Cina. Oleh demikian, berdasarkan sampel guru pelbagai etnik yang terlibat dalam kajian ini, guru India didapati mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang lebih tinggi berbanding guru Melayu dan guru Cina. Guru yang mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang tinggi merujuk kepada Chen dan Starosta (1998), ialah seseorang yang mempunyai

keinginan yang aktif untuk memotivasikan dirinya untuk memahami, menghargai dan menerima perbezaan budaya. Spinthourakis, Karatzia-Stavlioti dan Roussakis (2009) menyatakan bahawa guru boleh memainkan peranan sama ada bagi memperkukuhkan atau menolak kepelbagaian budaya. Berdasarkan pendapat Chen dan Starosta (1998), untuk menjadi sensitif terhadap kepelbagaian budaya haruslah sentiasa memahami dan berurusan secara langsung dengan sensitiviti yang wujud antara budaya.

Berdasarkan jantina pula, guru perempuan mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang lebih tinggi berbanding dengan guru lelaki. Dapatan kajian ini adalah selaras dengan kajian Ayas (2006) dan Helmer (2007), yang mendapati bahawa perempuan mempunyai tahap sensitiviti antara budaya yang lebih tinggi berbanding lelaki.

Berdasarkan kepada tahap pendidikan tertinggi, guru yang mempunyai tahap pendidikan tertinggi, iaitu PhD mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang lebih tinggi berbanding dengan guru yang mempunyai Sijil, Sarjana, Ijazah dan Diploma. Dapatan kajian juga menunjukkan bahawa guru yang hanya mempunyai kelulusan Sijil mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya kedua tertinggi. Dapatan kajian ini adalah tidak selaras dengan kajian Westrick dan Yuen (2007) serta Fretheim (2007) yang mendapati bahawa semakin tinggi tahap pendidikan guru adalah sangat berkait dengan tahap sensitiviti antara budaya dalam kalangan guru.

Berdasarkan kepada bidang pengajaran, guru bidang Sains mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang lebih tinggi berbanding guru bidang Sastera. Berdasarkan dapatan Yasmin (2014), murid-murid menyatakan bahawa semua guru perlu mempunyai dan menunjukkan sensitiviti kepelbagaian budaya serta perlu merentasi subjek.

Dapatan kajian menunjukkan bahawa guru yang mempunyai pengalaman mengajar kurang daripada 10 tahun mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang lebih tinggi berbanding guru yang mempunyai pengalaman mengajar lebih daripada 10 tahun. Namun, analisis data bagi kriteria guru yang mempunyai pengalaman mengajar murid pelbagai etnik dan budaya lebih daripada 10 tahun mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang lebih tinggi berbanding guru yang mempunyai pengalaman mengajar murid pelbagai etnik dan budaya Kurang daripada 10 tahun. Dapatan kajian ini adalah selaras dengan kajian Yuen (2010) mengesahkan andaian yang terdapat dalam DMIS, iaitu semakin banyak pengalaman seseorang terhadap kepelbagaian budaya, semakin tinggi kebolehan seseorang untuk melakukan penyesuaian terhadap isu yang wujud antara budaya.

Guru yang pernah mengikuti Kursus atau Latihan Kepelbagaian Budaya mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang lebih tinggi berbanding guru yang tidak pernah mengikuti Kursus atau Latihan

Kepelbagaian Budaya. Dapatan kajian ini adalah selaras dengan kajian yang dijalankan oleh DeJaeghere dan Cao (2009), mengenai sensitiviti antara budaya dalam kalangan guru K-12 di Amerika Syarikat mendapati bahawa sensitiviti antara budaya boleh dibina melalui inisiatif antara budaya dan program perkembangan profesionalisme.

IMPLIKASI KAJIAN

Kajian ini adalah selaras dengan hasrat KPM dalam Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (2013-2025) yang bertujuan untuk menghasilkan guru yang sensitif terhadap latar belakang murid yang berbeza dan menangani perhubungan kaum dengan kaedah yang positif dan proaktif. Dapatan kajian ini memberi implikasi praktikal khususnya kepada guru tentang keperluan guru untuk menyediakan diri mereka agar menjadi seorang guru yang mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang tinggi. Tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang tinggi dalam kalangan guru akan memastikan proses pengajaran dan pembelajaran berlangsung dengan efektif tanpa mengambil kira perbezaan latar belakang murid yang pelbagai etnik dan budaya. Sokongan daripada pentadbir sekolah seperti melaksanakan program yang dapat meningkatkan sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan guru pada peringkat sekolah dapat membantu dalam menyemai amalan dan meningkatkan sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan guru.

KPM perlu meneliti aspek-aspek yang perlu diberi perhatian bagi meningkatkan tahap sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan guru, sama ada bagi guru di sekolah kebangsaan atau di sekolah menengah kebangsaan. KPM juga perlu merangka program dan kursus yang bersesuaian dalam usaha menyediakan guru supaya mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang tinggi.

IPT yang menawarkan kursus pendidikan dan Institut Pendidikan Guru perlu menjalankan penilaian terhadap program pendidikan guru yang sedia ada bagi mengemas kini serta menambah baik program pendidikan guru yang ditawarkan supaya dapat melahirkan generasi pendidik yang mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang tinggi. Program perguruan haruslah didedahkan dengan suasana sebenar berkenaan kepelbagaian budaya murid dan bukan hanya berdasarkan teori semata-mata.

CADANGAN KAJIAN LANJUTAN

Kajian ini telah memberi fokus kepada guru-guru yang mengajar di sekolah menengah kebangsaan yang terdiri daripada murid pelbagai etnik di negeri Kedah, Pulau Pinang dan Perak sahaja. Kajian masa hadapan perlu melibatkan guru-guru yang mengajar di sekolah kebangsaan dan sekolah menengah kebangsaan yang

terdiri daripada murid pelbagai etnik di seluruh Malaysia. Kajian masa hadapan juga perlu dijalankan terhadap pelajar yang sedang mengikuti kursus perguruan sama ada di universiti atau di IPG.

Kajian sensitiviti kepelbagaian budaya ini menggunakan soal selidik yang diadaptasi daripada beberapa kajian yang berkaitan yang telah dijalankan di luar negara. Kajian lanjutan perlu membina soal selidik sensitiviti kepelbagaian budaya yang lebih bersesuaian dengan konteks Malaysia. Dalam kajian ini, proses pengumpulan data hanya melibatkan soal selidik guru. Kajian masa hadapan haruslah menambah kaedah pengumpulan data seperti kaedah temu bual. Kaedah pemerhatian dan eksperimen juga boleh dijalankan supaya pengkaji dapat mengawal beberapa faktor luaran yang boleh mempengaruhi dapatan kajian. Kajian lanjutan perlu meneliti aspek lain yang tidak dikaji dalam kajian ini seperti aspek-aspek yang terkandung di dalam sensitiviti kepelbagaian budaya. Kajian lanjutan juga perlu melibatkan pemboleh ubah moderasi dan mediator selain pemboleh ubah tidak bersandar dan bersandar.

KESIMPULAN

Kajian sensitiviti kepelbagaian budaya ini dijalankan di persekitaran sekolah yang terdiri daripada murid pelbagai etnik. Persekitaran sekolah yang pelbagai etnik menyediakan pengalaman terhadap kepelbagaian budaya kepada guru untuk mempelajari, merasai, dan meraikan kepelbagaian budaya yang wujud dalam kalangan murid. Persekitaran sekolah yang pelbagai etnik ini juga menyediakan ruang dan peluang kepada guru untuk mempunyai dan mempraktikkan sensitiviti kepelbagaian budaya.

Kajian ini juga telah menghuraikan dengan jelas sensitiviti kepelbagaian budaya dalam kalangan guru berdasarkan etnik, jantina, tahap pendidikan, bidang pengajaran, pengalaman mengajar, pengalaman mengajar murid yang pelbagai etnik dan budaya serta kursus atau latihan kepelbagaian budaya yang pernah dihadiri oleh guru. Secara keseluruhan, berdasarkan tinjauan bacaan yang dilakukan guru haruslah mempunyai tahap sensitiviti kepelbagaian budaya yang tinggi bagi memastikan proses pengajaran dan pembelajaran berjalan dengan lancar selaras dengan realiti kepelbagaian latar belakang murid yang pelbagai etnik dan budaya.

PENGHARGAAN

Setinggi-tinggi penghargaan kepada Universiti Sains Malaysia di atas geran 1001/PGURU/846023 yang disumbangkan dalam menjalankan penyelidikan ini.

RUJUKAN

Abdul Rahim Hamdan, Mohd Najib Ghafar & Anis Ayuni. 2010. *Fostering inter group contacts among multiracial students*

- In Utm*. Proceedings International Conference on Learner Diversity, ICELD 2010. Oktober 19-20, Bangi:UKM.
- Abdul Rahim Ramli. 2009. *Hubungan Kaum di Malaysia: Sejarah dan Asas Perpaduan*. Selangor: Pusat Penerbitan Universiti UiTM.
- Ayas, H.M. 2006. Assessing intercultural sensitivity of third-year medical student at the George Washington University. Doctoral Dissertation. George Washington University.
- Banks, J.A. 2008. *Diversity, Group Identity and Citizenship Education*. Needham.
- Bennett, M.J. 1993. Towards ethnorelativism: A developmental Model of Intercultural sensitivity. In *Education for the Intercultural Experience* edited by Paige, M.R. Yarmouth: Intercultural Press.
- Bernard, H.R. 2000. *Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approach*. Thousand Oaks: Sage Publication.
- Bhawuk, D.P.S. & Brislin, R. 1992. The measurement of intercultural sensitivity using the concepts of individualism and collectivism. *International Journal of Intercultural Relation* 16(4): 413-436.
- Chen, G.M. & Starosta, W.J. 1998. *Foundations of Intercultural Communication*. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Chen, G.M. & Starosta, W.J. 2000. The development and validation of the intercultural sensitivity scale. Paper presented at the Annual Meeting of the National Communication Association, Seattle, WA.
- Cresswell, J.W. & Plano Clark, V.L. 2007. *Designing and Conducting Mixed Methods Research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Creswell, J.W. 2012. *Educational Research: Planning, Conducting and Evaluating Quantitative and Qualitative Research*. (4th ed.). Boston: Pearson.
- Cushner, K., McClelland, A. & Stafford, P. 2006. *Human Diversity in Education: An Integrative Approach*. (5th ed.). Boston: MCGraw-Hill.
- DeJaeghere, J.G. & Cao, Y. 2009. Developing U.S. teachers' intercultural competence: Does professional development matter? *International Journal of Intercultural Relations* 33: 437-447.
- DeJaeghere, J.G. & Zhang, Y. 2008. The development of intercultural competence among U.S. American teachers. Professional development factors that enhance competence. *Intercultural Education* 19: 255-268.
- Dejaeghere, Y., Hooghe, M. & Claes, E. 2012. Do ethnically diverse schools reduce ethnocentrism? A two-year panel study among majority group late adolescents in Belgian schools. *International Journal of Intercultural Relations* 36(1): 108-117.
- DeVellis, R. F. 2011. *Scale Development: Theory and Application*. (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Ezhar Tamam & Madiha Hashmi. 2015. Predicting interethnic bridging social capital in youth ethnic-diversity engagement: the role of interethnic interaction and intercultural sensitivity, *International Journal of Adolescence and Youth* DOI: 10.1080/02673843.2015.1024697.
- Freitheim, A.M. 2007. Assessing the intercultural sensitivity of educators in an American international school. Doctoral Dissertation. University of Minnesota.
- Gay, L.R. & Airasian, P. 2003. *Educational Research-Competence for Analysis and Application*. (7th ed.). New Jersey: Merrill-Prentice-Hall.

- Gay, L.R., Mills, G.E. & Airasian, P. 2009. *Educational Research-Competence for Analysis and Application*. (9th ed.). New Jersey: Pearson.
- Gur, C. 2010. Cultural competence in high school. *Research Journal of International Studies* 16: 64-72.
- Hammer, M.R. & Bennett, M.J. 2001. *The Intercultural Development Inventory (IDI) Manual*. Portland, OR: Intercultural Communication Institute.
- Hammer, M.R., Bennett, M.J. & Wiseman, R. 2003. Measuring intercultural sensitivity: The intercultural development inventory. *International Journal of Intercultural Relations* 27: 421-443.
- Helmer, J. 2007. Factors influencing the referral of English language learners within and international elementary school: A mixed methods approach. Doctoral dissertation, University of Minnesota.
- Matkin, G.S. & Barbuto, J.E. 2012. Demographic similarity/difference, intercultural sensitivity, and leader-member exchange: A multilevel analysis. *Journal of Leadership & Organizational Studies* 19: 294-302.
- Merriam, S.B. 1998. *Qualitative Research and Case Study Applications in Education*. San Francisco: Josey-Bass Publishers.
- Perry, L.B. & Southwell, L. 2011. Developing intercultural understanding and skills: Models and approaches. *Intercultural Education* 22(6): 453-466.
- Putnam, R.T. & Borko, H. 2000. What do new views of knowledge and thinking have to say about research on teacher learning? *Educational Researcher* 29(1): 4-15.
- Rodriguez, E. 2011. Reflections from an international immersion trip: New possibilities to institutionalize curriculum. *Teacher Education Quarterly* 38(1): 147-160.
- Rohaty Mohd. Majzub, Salasiah Hashim & Elis Johannes, H.S. 2011. Cultural awareness among preschool teachers in Selangor, Malaysia. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 15: 1573-1579.
- Sabitha Marican. 2005. *Kaedah Penyelidikan Sains Sosial*. Petaling Jaya: PrenticeHall.
- Tarc, P. 2013. *International Education in Global Times. Engaging the Pedagogic*. New York: Peter Lang.
- Trilokekar, R.D. & Kukar, P. 2011. Disorienting experiences during study abroad: Reflections of pre-service teacher candidates. *Teaching and Teacher Education* 27: 1141-1150.
- Westrick, J. & Yuen, C. 2007. The intercultural sensitivity of secondary teachers in Hong Kong: A comparative study with implication for professional development. *Intercultural Education* 18(2): 129-145.
- Yasmin Ahmad. 2014. Sensitiviti dan kompetensi kepelbagaian budaya dalam kalangan guru pelbagai etnik di Malaysia. Tesis PhD. USM.
- Yuen, C. 2010. Dimension of diversity: Challenges to secondary school teachers with implication for intercultural teacher education. *Teaching and Teacher Education* 26: 732-741.

YASMIN AHMAD* & NAJEEMAH MOHD YUSOF
 Pusat Pengajian Ilmu Pendidikan
 Universiti Sains Malaysia
 11800 Minden
 Pulau Pinang

* Pengarang surat-menyurat; email: yasmin_usm@yahoo.com

Diserahkan: 2 Februari 2015

Diterima: 30 Disember 2015